

Euroopa Liidu hankereeglite kaasajastamisest¹

Taust ja ülevõtmine

1. Juulis 2013 jõudsid Brüsselis lõpule muudetud Euroopa Liidu (EL) riigihankedirektiivide kolmepoolsed läbirääkimised, kus Euroopa Nõukogu, Komisjoni ja Parlamendi vahel saavutati eelkokkulepe. Sellele eelnesid 18 kuud intensiivset uurimist ja arutelusid komisjoni ettevalmistatud eelnõude üle. Eelkokkulepe saavutati kolmest riigihankedirektiivist koosneva komplekti kohta. Nendeks on avaliku sektori direktiiv, võrgustiku sektori direktiiv ja uus direktiiv, mis sisaldab kontsessioonilepingute sõlmimise menetlusreegleid. Novembris 2013 valmisid ka riigihankedirektiivide tõlked kõikidesse ELi keeltesse.
2. ELi protsessi lõppetapp, kus EL võtab direktiivide komplekti vastu ja avaldab uued direktiivid Euroopa Liidu Teatajas, saabub eeldatavasti 2014. aasta alguses ning selle eelduseks on, et Euroopa Parlament kiidab komplekti oma täiskogu istungil heaks. Liikmesriikidelt nõutakse direktiivi ülevõtmist vastavate siseriiklike rakenduseaduste kehtestamise teel hiljemalt kahe aasta jooksul pärast direktiivide ELis vastuvõtmist.
3. Liikmesriikidele on direktiivide ülevõtmisel jäetud kaalutlusruumi üksnes piiratud ulatuses. Enamik direktiivide tekstist on liikmesriikidele ülevõtmiseks kohustuslik, seetõttu ei saa nende sisu ülevõtmisel muuta. Erandiks on ainult üksikud juhud, kus direktiivid lubavad liikmesriikidel oma poliitikates valida, kas ja kuidas mingit konkreetset sätet kohaldada (näiteks võivad liikmesriigid valida, kas võimaldada oma avaliku sektori hankijatele läbirääkimisega menetlust või mitte).
4. Rahandusministeerium valmistab ette uue riigihangete seaduse eelnõu, mis ühendab endas kõiki kolme direktiivi. Eelnõu ettevalmistamise käigus enne ametlikku kooskõlastamist kaasab Rahandusministeerium ka hankijate esindajad ning huvigruppide esindajad pakkujate poolelt.

Ülevaade peamistest muudatustest

5. Uute direktiivide alusel saavad hankijad riigihanked kiiremini ja vähema bürokraatiaga läbi viia ning keskenduda rohkem sobiva pakkuja ja parima pakkumuse saamisele. Pakkujatele aga tähendab see, et riigihangetele pakkumuste esitamine muutub kiiremaks, vähem kulukaks ja vähem bürokraatlikuks, nii et pakkujad saavad omavahel tõhusamalt konkureerida.
6. ELi leppe põhimõtteid ei ole muudetud, seega peab eduka pakkuja valimine ja lepingute sõlmimine olema läbipaistev ja diskrimineerimisest vaba. Uutel reeglitel on olemasolevatega sarnane üldine struktuur, kuid paljud aspektid on paindlikumaks tehtud, mis võimaldavad saavutada äriselt paremaid tulemusi.

I Kokkuvõte peamistest muudatustest uues avaliku sektori direktiivis

7. Lihtsam pakkujate kvalifikatsiooni kontrollimise protsess, kus kasutatakse rohkem pakkujate endi kinnitusi ja kus ainult edukas pakkuja peab oma staatuse tõendamiseks mitmesugused sertifikaadid ja dokumendid esitama.
8. Suurem läbirääkimisvabadus – läbirääkimistega menetlustele kehtinud piiranguid on leevendatud, nii et see menetlus on nüüd kasutatav kõigi vajaduste jaoks, mis ulatuvad kaugemale kui standardtoodete ja -teenuste ostmise.

¹ Tõlgitud ja kohandatud tekst, originaal arvutivõrgust kättesaadav:

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/225398/PPN_-_outcome_of_negotiations.pdf

9. Varasemate lepingute ebakvaliteetne täitmine on nüüd selgesõnaliselt lubatud kriteerium pakkujate hankemenetlusest kõrvaldamiseks.
10. Üldises korras ja lihtsustatud korras tellitavate teenuste vaheline erinevus on kaotatud ning sotsiaal-, tervishoiu- ja veel mõnede teenuste kohta on kehtestatud uus kergem režiim. Selle režiimi alusel kehtib ELT teadete avaldamise kohustus ja muud konkreetsed kohustused, kuid lepiti kokku palju kõrgem piirmäär (750 000 EUR).
11. Dünaamiliste hankesüsteemide reegleid on oluliselt lihtsustatud, kaotades koormava kohustuse avaldada ELT teated dünaamiliste hankesüsteemide alusel tehtud tellimuslepingute kohta.
12. Võimalus reserveerida teatud teenuselepingute sõlmimine piiratud aja jooksul ühis- / sotsiaalettevõtetele.
13. Elektrooniliste turgude kasutamine riigihangete jaoks on nüüd selgesõnaliselt lubatud, kaotades kõik kahtlused nende seaduslikkuse osas.
14. Vähem bürokraatiat seoses pakkumuste esitamisega: kohustuslikud minimaalsed tähtajad, mille jooksul tarnijad peavad oma pakkumused esitama, on umbes kolmandiku võrra lühendatud. Selline paindlikkus võib aidata lihtsamaid ja standardseid hankeid kiirendada, võimaldades samas ikkagi pikemaajalisi ajakavasid nõuete puhul, millele vastamiseks pakkujad rohkem aega vajavad.
15. Piirmäärased on muudetud: direktiiv hõlmab Komisjoni siduvat kohustust vaadata üle piirmäärade kohaldamisest tulenev majanduslik mõju rahvusvahelistele turgudele, mis võib kaasa tuua piirmäärade tõstmise, samas kui need on viimased 20 aastat suuresti muutumatuna püsinud. See ülevaatus peab toimuma 3 aasta jooksul pärast direktiivi ülevõtmist.
16. Õiguslik selgus selles, et ostjad võivad võitjate valimisel arvesse võtta füüsiliste isikute vastavaid oskusi ja kogemusi, kui see on asjakohane (nt konsultantide, juristide, arhitektide jt puhul).
17. Paremad reeglid seoses sotsiaalsete ja keskkonna-aspektidega, sätestades selgelt, et:
 - teatud olukordades saab arvesse võtta ka sotsiaalseid aspekte (lisaks varasemalt lubatud keskkonna-aspektidele),
 - hankijad võivad nõuda sertifikaate / märgiseid või muid samaväärseid tõendeid sotsiaalsete / keskkonna-alaste omaduste kohta, mis veelgi soodustab sotsiaalsete / keskkonna-alaste eesmärkidega lepingute hankeid,
 - hankijad saavad viidata vahetult tootmisprotsessiga seotud teguritele.
18. Elektrooniline suhtlus / e-hanked muutuvad kohustuslikuks ning see toimub 4,5 aastat pärast direktiivi vastuvõtmist.
19. Mitmesugused parendatud korruptsioonivastased kaitsemeetmed:
 - konkreetsed kaitsemeetmed huvide konflikti vastu: hankija personal allkirjastab deklaratsioonid selle kohta, et neil ei ole pakkujatega seotud väliseid huviseid jne,
 - sarnane säte taotlejate ja pakkujate ebaseadusliku käitumise vastu, nagu püüded otsustamist ebakohaselt mõjutada ning kuritahtlikke kokkuleppeid sõlmida,
 - kaitsemeetmed põhjendamatu eelistuse andmise vastu osalejatele, kes on avaliku sektori hankijat nõustanud või hankemenetluse ettevalmistamises osalenud,
 - paranemise iseseisva tõestamise meetmed tarnijatele, kes on oma varasematest halbadest tavadest loobunud.
20. Hankijatel soovitatakse lepingud osadeks jagada, soodustamiseks väike- ja keskettevõtete osalust, kuid jäetakse siiski vabadus seda vajadusel mitte teha. Siiski tuleb ka osadeks jaotatud

riigihangete puhul lähtuda menetlusreeglite valikul kõikide osade hankelepingute eeldatava maksumuse summast.

21. Uued reeglid soovitavad ja võimaldavad hankijate ja pakkujate vahelisi туру-eelkonsultatsioone, mis peaks soodustama paremate spetsifikatsioonide koostamist, paremate tulemuste saavutamist ja lühemaid hankeperioode.
22. Kehtestatud on käibepiir, soodustamaks väike- ja keskettevõtete osalemist riigihangetel. Hankijad ei saa enam seada ettevõtte käibe nõuet kõrgemaks kui kahekordne lepinguväärtus.
23. Kehtestatud on uus menetlus: innovatsioonipartnerlus. Selle eesmärgiks on võimaldada uuenduslikumate ideede otsimist. Sisuliselt esitab pakkuja pakkumuse, astumaks avaliku sektori hankijaga partnerlusse, et töötada välja uus toode või teenus.
24. Eduka pakkuja valimisel saab arvesse võtta kogu elutsükli kulusid; see võiks soodustada kestlikumate ja/või parema väärtusega hanketulemuste saavutamist, mis võivad pikas perspektiivis raha kokku hoida, kuid kõrgemat alginvesteeringut nõuda.
25. Riigiasutused ei pea enam oma hanketegevuse kohta üksikasjalikku iga-aastast statistikat esitama. Komisjon kogub need andmed vahetult veebisüsteemist, säästes sellega riigiasutuste väärtuslikku aega ja ressursse.
26. „E-certis“: kui avaliku sektori hankijad nõuavad edukatelt pakkujatelt sertifikaate jms, siis peavad pakkujad teadma, milliseid andmeid ja dokumente neil sellisel juhul esitada tuleb. Tulevane „E-certis“ on tsentraalne veebiportaal, kus pakkujad saavad vaadata, milliseid dokumente neilt võidakse mingis ELi liikmesriigis küsida ja seda juba enne pakkumuse tegemist. See peaks olema eriti kasulik siis, kui soovitakse osaleda piiriülestes hangetes, sest siis ei pruugi pakkuja teises liikmesriigis kehtivaid nõudeid üksikasjalikult tunda.
27. Kui kontsessioonilepingu väärtus ületab 5 miljonit eurot, siis tuleb avaldada hankelepingu kohta ELT teade ja läbi viia riigihange kontsessioonilepingutele kehtivate uute menetlusreeglite kohaselt.

II Liikmesriikidele uutes ELi riigihankedirektiivides jäetud poliitikavalikute tabel

Järgnevas tabelis tuuakse ära kokkuvõtte peamistest poliitikavalikutest, mida liikmesriigid saavad direktiivide ülevõtmisel teha. Kõigis kolmes direktiivis on sarnased valikud, kuigi kontsessioonilepingute direktiivis on valikuid oluliselt vähem, sest see on palju lühem.

Lihtsuse huvides tuuakse tabeli vasakus veerus ära iga poliitikavaliku sisu ja sellele järgnevas kolmes veerus näidatakse, millised kolmest direktiivist seda valikut sisaldavad.

Poliitikavalik ²	Klassika-line	Võrgustik	Kontsessioonid
Liikmesriigid peavad rakendama sobivaid meetmeid tagamaks, et hankelepingute täitmisel järgivad ettevõtjad neile kohalduvaid keskkonna-alaseid, sotsiaal- ja tööõiguse alaseid kohustusi, mis on kehtestatud Euroopa Liidu õiguse, siseriikliku õiguse, kollektiivlepingute või teatud rahvusvaheliste keskkonna-alaste, sotsiaal- ja tööõiguse sätetega. Liikmesriigid võivad valida, milliseid sobivaid meetmeid selle tagamiseks rakendada.	Jah	Jah	Jah
Liikmesriigid võivad kehtestada standardtingimused	Jah	Jah	Jah

² Lihtsuse huvides viidatakse avaliku sektori hankijatele, hankelepingutele jne, kuid asjakohasel juhul tuleks seda tõlgendada ka kui võrgustiku sektori hankijaid, kontsessioonilepinguid jms.

otsustamaks, kuidas ettevõtjate rühmad erinevaid pakkuja kvalifikatsioonile esitatud kriteeriume täidavad, selle asemel et seda hindaksid igakordselt üksikud avaliku sektori hankijad.			
Liikmesriigid võivad reserveerida riigihanke menetluses osalemise õiguse kaitstud õpikodadele.	Jah	Jah	Jah
Ehitustööde hankelepingute ja ideekonkursside puhul võivad liikmesriigid nõuda konkreetsete elektrooniliste töövahendite kasutamist, näiteks ehitusandmete elektroonilise modelleerimise vahendid vms.	Jah	Jah	Pole kohane
Liikmesriigid võivad määrata e-suhtluse nõutava turvataseme või kehtestada raamistiku, mille alusel avaliku sektori hankijad ise võivad seda teha. Sarnaselt võivad liikmesriigid otsustada või kehtestada raamistiku, mille alusel avaliku sektori hankijad ise otsustavad, millal riskitase nõuab täiustatud elektrooniliste allkirjade kasutamist.	Jah	Jah	Pole kohane
Liikmesriigid peavad tagama, et avaliku sektori hankijad rakendavad kohaseid meetmeid huvide konfliktide tõhusaks ennetamiseks, tuvastamiseks ja lahendamiseks (ning kontsessioonilepingutega seoses pettuse, onupojapoliitika ja korruptsiooniga võitlemiseks).	Jah	Jah	Jah
Kontsessioonilepingute puhul võivad liikmesriigid valida ühe või mitu suhtlusviisi ja võivad elektroonilise suhtluse üldiselt kohustuslikuks teha (välja arvatud seal, kus elektrooniline suhtlus on juba kohustuslik, st teadete avaldamisel ja kontsessioonilepingute kättesaadavaks tegemisel).	Pole kohane	Pole kohane	Jah
Liikmesriigid võivad sätestada, et kui lepingu sõlmib keskvalitsusest madalama tasandi avaliku sektori hankija piiratud või konkurentsipõhise läbirääkimistega menetluse alusel, siis võib hanke välja kuulutada hanketeate asemel eelteatega. Samuti võivad liikmesriigid piirata selle võimaluse kasutamise ainult teatud kategooriasse kuuluvate keskvalitsusest madalama tasandi avaliku sektori hankijatega.	Jah	Pole kohane	Pole kohane
Liikmesriigid võivad sätestada, et avaliku sektori hankijad võivad direktiivis sätestatud juhtudel kasutada väljakuulutamisetähtaegidega läbirääkimistega hankemenetlust.	Jah	Jah	Pole kohane
Piiratud hankemenetlus – liikmesriigid võivad sätestada, et kõik või mõnede kategooriate keskvalitsusest madalama tasandi avaliku sektori hankijad võivad määrata pakumuste esitamise tähtaja avaliku sektori hankija ja valitud taotlejate vastastikusel kokkuleppel.	Jah	Pole kohane	Pole kohane
Liikmesriigid võivad elektrooniliste kataloogide kasutamise teatud hanketüüpide puhul kohustuslikuks teha.	Jah	Jah	Pole kohane
Kesksed hankijad	Jah	Jah	Pole

<p>Liikmesriigid võivad sätestada, et avaliku sektori hankijad võivad omandada kaupu ja/või teenuseid keskselt hankijalt või keskse hankija sõlmitud hankelepinguid, raamlepinguid või dünaamilisi hankesüsteeme kasutades.</p> <p>Liikmesriigid võivad sätestada, et teatud hanked tuleb läbi viia keskseid hankijaid või konkreetset hankijat kasutades.</p>			kohane
<p>Liikmesriigid võivad kehtestada oma avaliku sektori hankijatele piirangu, mille kohaselt need peavad kasutama mõlema asemel konkreetset üht kahest järgmisest teistes liikmesriikides kesksete hankijate poolt osutatavate teenuste tüübist: hulgitteenused (kus keskne hankija ostab teenuseid enda nimel ja müüb neid edasi avaliku sektori hankijatele) või vahendajateenused (kus keskne hankija määrab hankevõitjad, haldab dünaamilisi hankesüsteeme või sõlmib avaliku sektori hankijatele kasutamiseks raamlepingu).</p>	Jah	Jah	Pole kohane
<p>Liikmesriigid võivad sätestada, et kui sama pakkuja määratakse võitjaks mitme hankeosa suhtes, siis võivad avaliku sektori hankijad temaga lepingut sõlmides kombineerida mõned või kõik sellised hankeosad, kui nad on hanketeates või huvi kinnitamise ettepanekus märkinud, et jätavad endale õiguse nii teha ja märgivad, kuidas hankeosi või nende rühmi võidakse kombineerida.</p>	Jah	Jah	Pole kohane
<p>Liikmesriigid võivad sätestada, et tingimustel, mis määratakse selle liikmesriigi siseriikliku õiguse kohaselt, arvestades ka Euroopa Liidu õigusega, on eraldi hankeosade kohta eraldi lepingute sõlmimine kohustuslik.</p>	Jah	Jah	Pole kohane
<p>Liikmesriigid võivad nõuda, et avaliku sektori hankijad avaldaksid raamlepingu alusel kvartaalselt tellimuste rühmateateid ning teeksid seda 30 päeva jooksul pärast iga kvartali lõppu.</p>	Jah	Jah	Pole kohane
<p>Avatud hankemenetlus – avaliku sektori hankijad võivad uurida pakumusi enne otsustamist, kas esineb nende hankemenetlusest kõrvaldamise aluseid või kas pakkuja vastab valikukriteeriumidele. Liikmesriigid võivad selle aga ka keelata või lubada ainult teatud hanketüüpide või konkreetsete olukordade puhul.</p>	Jah	Jah	Pole kohane
<p>Avaliku sektori hankijad võivad nõuda, et ettevõtjad esitaksid, täiendaksid, selgitaksid või esitaksid täielikuna teabe või dokumentatsiooni, mis on ebatäielik, vigane või puudulik.</p>	Jah	Jah	Pole kohane
<p><u>Kohustuslik hankemenetlusest kõrvaldamine – mitu valikut</u></p> <p>Liikmesriigid võivad nõuda kohustuslikku hankemenetlusest kõrvaldamist, kui ettevõtja:</p> <ul style="list-style-type: none"> o on rikkunud maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohustust ja ametlik kohtumenetlus või haldusmenetlus ei ole andnud tulemuseks kohustuslikku hankemenetlusest kõrvaldamist; 	Jah	Jah	Jah

<ul style="list-style-type: none"> o on rikkunud sotsiaal-, keskkonna-alast või tööõigust; o on pankrotistunud või maksejõuetu (kuigi avaliku sektori hankijad võivad otsustada või liikmesriigid võivad kohustada neid otsustama, et ettevõtjat ei kõrvaldata hankemenetlusest, kui on võimalik tuvastada, et ettevõtja suudab lepingu täita); o on pannud toime jämeda kutsealase väärkäitumise; o on püüdnud konkurentsi mitmel erineval moel moonutada; o on ühes või mitmes varasemas hankes olulisel määral või pidevalt alla ootuste tegutsenud; o on hankemenetlusest kõrvaldamise aluste otsustamiseks väärteavet esitanud; o on püüdnud otsustamist ebakohaselt mõjutada. <p>Samuti võivad liikmesriigid nõuda ettevõtja hankemenetlusest kõrvaldamist hankemenetluse mis tahes etapil, kui ilmneb, et ettevõtja suhtes on tõene üks eelnimetatud tingimustest.</p> <p>Liikmesriigid võivad kohustuslikku hankemenetlusest kõrvaldamist nõudvatest alustest erandeid kehtestada, kui selleks on erakorralised avalikest huvidest lähtuvad põhjused. Kohustuslikud hankemenetlusest kõrvaldamise alused, millest võib erandeid teha, on muuhulgas süüdimõistmine kuritegelikus organisatsioonis osalemises, korruptsioonis, terrorismis, rahapesus või terrorismi rahastamises, lapstööjõu kasutamises ja muudes inimkaubitsemise vormides; samuti juhud, kus kohtuotsusega on tuvastatud, et ettevõtja on rikkunud maksude ja sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohustust.</p> <p>Kui hankemenetlusest kõrvaldamine on seotud maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumata jätmisega, võivad liikmesriigid kehtestada erandi kohustuslikust kõrvaldamisest olukorras, kus kõrvaldamine oleks ilmselt ebaproportsionaalne meede, näiteks kui tasumata on vaid väike maksude või sotsiaalkindlustusmaksete summa.</p> <p>Liikmesriigid peavad seaduse, määruse või haldussättega kehtestama kohustusliku hankemenetlusest kõrvaldamise tingimused. Täpsemalt peavad nad määratlema kõrvaldamise maksimumperioodi (arvestades enese parandamisega), mis võib olla maksimaalselt 3 või 5 aastat (sõltuvalt kohaldunud kõrvaldamise alusest). Siin tuleb valida, kas kehtestada kõrvaldamisperioodid maksimaalse direktiiviga lubatava kestusega või lühematena.</p>			
<p>Liikmesriigid võivad sätestada, et avaliku sektori hankijad ei tohi kasutada eduka pakkuja leidmisel kriteeriumina ainult hinda või ainult maksumust või et see on piiratud avaliku sektori hankijate teatud kategooriatega või teatud lepingutüüpidega.</p>	Jah	Jah	Pole kohane
<p><u>Alltöövõtt – erinevad valikud</u></p> <p>Liikmesriigid võivad sätestada, et avaliku sektori hankijatel on kohustus nõuda, et ettevõtjad märgiksid oma hankedokumentides lepinguosa, mille nad kavatsevad</p>	Jah	Jah	Jah

<p>alltöövõtuna kolmandatelt isikutelt osta ning märgiksid ka alltöövõtjad, keda nad kavatsesid kasutada.</p> <p>Liikmesriigid võivad kehtestada otse alltöövõtjatele maksmise.</p> <p>Liikmesriigid võivad kehtestada peatöövõtjale vahetu kohustuse esitada teave enda alltöövõtjate ja tarneahelas allpool asuvate isikute kohta ning võivad kehtestada ka teistes lepingukategooriates kehtivaid muid teabekohustusi, mis ületavad direktiivi nõudmisi. Liikmesriigid võivad nõuda, et avaliku sektori hankijad kontrolliksid, kas esineb aluseid alltöövõtjate hankemenetlusest kõrvaldamiseks ja võivad nõuda, et peatöövõtja leiaks vajadusel teise alltöövõtja.</p> <p>Liikmesriigid võivad kehtestada siseriiklike seadustega direktiivist rangemad reeglid seoses vastutusega või kaugeleulatuvad sätted seoses vahetult alltöövõtjatele maksmisega, näiteks kehtestades vahetult alltöövõtjatele maksmise ilma, et alltöövõtjad seda nõudma peaksid.</p> <p>Kui liikmesriik kasutab eelpool alltöövõtjatega seoses toodud valikuvõimalusi, siis peab ta määratlema ka oma valiku kohaldumise tingimused, mis võivad hõlmata vastava nõude ulatuse piiramist.</p>			
<p>Liikmesriigid peavad tagama, et avaliku sektori hankijad saavad lepinguid siseriikliku seadusega sätestatud tingimustel lõpetada. Siin on peamised küsimused seotud sellega, kuidas seda tagada ja millistel tingimustel see peaks toimuma.</p>	Jah	Jah	Jah
<p>Liikmesriigid peavad kehtestama eraldi kergema lepingute sõlmimise korra teatud tervishoiu-, sotsiaal- ja kultuurivaldkonna teenuste tellimiseks (reeglite kehtestamine on kohustuslik, kuid valikuvabadus seisneb sobivate siseriiklike reeglite üle otsustamises).</p>	Jah	Jah	Pole kohane
<p>Sotsiaalteenused ja muud konkreetsed teenused – liikmesriigid võivad sätestada, et pakkuja valik peab põhinema majanduslikult kõige soodsama pakkumuse valimisel, võttes arvesse sotsiaalteenuse kvaliteedi ja kestlikkuse kriteeriume.</p>	Jah	Jah	Pole kohane
<p>Liikmesriigid võivad sätestada avaliku sektori hankijate võimaluse reserveerida riigihangetes osalemise õiguse ainult tervishoiu, sotsiaal- ja kultuuriteenustele.</p>	Jah	Jah	Pole kohane
<p>Liikmesriigid võivad elektroonilise suhtluse nõude edasi lükata kuni 30 kuuks pärast direktiivi siseriiklikku õigusse ülevõtmise tähtaega.</p>	Jah	Jah	Pole kohane
<p>Liikmesriigid võivad avaliku sektori hankijate e-Certis süsteemi kasutamise kohustuse ja ainult e-Certis süsteemiga hõlmatud sertifikaatide jm tõendusdokumentide nõudmise kohustuse edasi lükata kuni 30 kuuks pärast direktiivi siseriiklikku õigusse ülevõtmise tähtaega.</p>	Jah	Pole kohane	Pole kohane